

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P294

[4763]Ext. - 1

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.Com. (External)

COMPULSORY ENGLISH

Text Book : A Pathway to Success

Edited by : Ashok Chaskar

Anand Kulkarni

Vijay Madage

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Attempt any one from (a) and one from (b) in about 150 words each. **[20]**

- a)
  - i) How does Kalam describe his achievements as a scientist as an act of God?
  - ii) What are methods of controlling soil erosion according to C.V. Raman?
- b)
  - i) What are the misuses of language in advertising according to Herman wouk?
  - ii) How did Datta plan to repair the damage that had occurred to the photograph?

Q2) Attempt any one from (a) and one from (b) in about 150 words each. **[20]**

- a)
  - i) What is the present condition of the harp according to Henry Derozio?
  - ii) Describe Ivan Dmitrich's worries about his wife's behaviour at the possibility of winning the lottery.
- b)
  - i) What is the central idea of "Money Madness"?
  - ii) You and your friend want to go to the library of your college. Write a dialogue between the two of you.

P.T.O.

Q3) Attempt any one from (a) and one from (b) in about 150 words each. [20]

- a) i) What are the achievements of Indra Nooyi as the CEO of Pepsico?
- ii) What were the ills of Licence Raj according to N.R. Narayan Murthy?
- b) i) Why does R.K. Narayan think that the time has come for a Bharat brand of English?
- ii) How does Narayan Murthy view the impact of Globalization on India?

Q4) Attempt any one from (a) and one from (b) in about 150 words each. [20]

- a) i) Why did Mr. Varma complain about his diet to Bhatia in “A Devoted Son”?
- ii) Describe the relationship between Kamala and Gopalan as seen through the narrator’s eyes.
- b) i) Why does the narrator decide to move on despite the beauty of woods in “stopping by woods on a snowy Evening” ?
- ii) What is the central idea of the poem. “The Soul’s Prayer” ?

Q5) a) Attempt any one out of the following: [10]

- i) Write a letter to your teacher congratulating him on getting a Ph. D. Degree.
- ii) Write a brief newspaper report of two short paragraphs on the following headline.
Government launched “Save a Girl Child” scheme.

b) Attempt any one of the following: [10]

- i) There is a vacancy in Infotect Pvt. Ltd. Pune for a chartered Accountant. Write a resume for the post.
- ii) Write an email letter to your friend informing him about your recent achievement in sports competitions held in your college.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P302

[4763]Ext. - 10

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.Com. (External)
BANKING AND FINANCE
(Fundamentals of Banking)
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory.*
- 2) *Solve any five questions from question 2 to question 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the meaning of Bank. state the Evolution of Banking in India. [20]

Q2) State the functions of Bank. [16]

Q3) Explain the need and importance of K.Y.C. norm. [16]

Q4) Explain the methods of Remittances. [16]

Q5) Explain the Balance sheet of a commercial Bank. [16]

Q6) Explain the meaning of Negotiable Instrument. state the features of promissory note. [16]

Q7) Explain the types of endorsement. [16]

Q8) Explain the types of modern Technology in Bank. [16]

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P302

[4763]Ext. - 10

F.Y. B.Com. (External)

बँकव्यवसाय आणि वित्तपुरवठा

(बँकव्यवसायाची मूलतत्वे)

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) प्रश्न क्र.1 अनिवार्य आहे.

2) प्रश्न क्र.2 ते प्र.क्र.8 यापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1)	‘बँकेचा’ अर्थ स्पष्ट करा. भारतातील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती सांगा.	[20]
प्रश्न 2)	बँकेची कार्ये सांगा.	[16]
प्रश्न 3)	‘आपला ग्राहक जाणून घ्या’ (K.Y.C.) आवश्यकता आणि महत्व स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 4)	पैसे पाठविण्याच्या पध्दती स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 5)	व्यापारी बँकेचा तालेबंद स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 6)	चलनक्षम दस्तऐवजाचा अर्थ स्पष्ट करा. वचनपत्राची वैशिष्ट्ये सांगा.	[16]
प्रश्न 7)	पृष्ठांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 8)	बँक व्यवसायातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचे प्रकार स्पष्ट करा.	[16]

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P303

[4763]Ext. - 11

[Total No. of Pages : 2

F.Y.B.Com (External)
MANAGERIAL ECONOMICS
(2013 Pattern) (Optional)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question number one is compulsory.*
- 2) *Attempt Five Questions from remaining.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State and explain scope and characteristics of managerial Economics. [20]

Q2) Explain determinants of demand [16]

Q3) Explain methods of Business forecasting. [16]

Q4) State and explain the law of variable properties. [16]

Q5) Explain usefulness of Capital Budgeting. [16]

Q6) Explain use and limitations of Cost Benefit analysis. [16]

Q7) State and explain role of MNCs. [16]

Q8) Write notes. [16]

- a) Business trends in India.
- b) Objectives of the firm

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P303

[4763]Ext. - 11
F.Y.B.Com (External)
MANAGERIAL ECONOMICS
(2013 Pattern)(Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे.
2) उर्वरीत प्रश्नापैकी 5 प्रश्न सोडविणे.
3) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शावितात.

-
प्रश्न 1)	व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती व वैशिष्ट्ये सांगा व विशद करा.	[20]
प्रश्न 2)	मागणीचे निर्धारक घटक विशद करा.	[16]
प्रश्न 3)	व्यावसायिक पुर्वअंदाज पध्दती विशद करा.	[16]
प्रश्न 4)	बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा व विशद करा.	[16]
प्रश्न 5)	भांडवली अंदाजपत्रकाची उपयुक्तता विशद करा.	[16]
प्रश्न 6)	खर्च - लाभ विश्लेषणाचे उपयोग आणि मर्यादा विशद करा.	[16]
प्रश्न 7)	बहुराष्ट्रीय महामंडळाची भूमिका सांगा व विशद करा.	[16]
प्रश्न 8)	टीपा लिहा. अ) भारतातील व्यावसायिक प्रवृत्ती. ब) उद्योगसस्थेची उद्दिष्टे.	[16]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1256

[4763] Ext. - 115

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B. Com. (External)

**DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT
(2013 Pattern) (Paper - I)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten):

[2 × 10 = 20]

- a) State the meaning of defence management.
- b) Define financial management.
- c) State the meaning of peace time economy.
- d) Define political ideology.
- e) State the meaning of foreign collaboration.
- f) Define war potential.
- g) State the meaning of counter intelligence.
- h) State the meaning of industrial complex.
- i) Write any two methods of war finance.
- j) State the meaning of military doctrine.
- k) What is deficit finance?
- l) State the meaning of mobilization of resources.

Q2) Answer in 500 words (any one):

[20]

- a) Explain defence as an economic problem.
- b) Describe relationship between economy and military power.

Q3) Answer in 500 words (any one):

[20]

- a) Describe role of public sector undertaking in India's defence production.
- b) Describe role of Research and Development in maintaining national security.

P.T.O.

Q4) Answer in 500 words (any one):

[20]

- a) Write in short salient features of Indian Economy.
- b) Describe self reliance programme in India's defence planning.

Q5) Write short notes on (any two):

[2 × 10 = 20]

- a) Role of political ideology in national security.
- b) Impact of decreased defence expenditure on Armed Forces.
- c) Importance of defence management.
- d) Role of leadership in national security.

Total No. of Questions : 5]

P332

[4763] - 115

F.Y. B.Com.

विमा आणि वाहतूक

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) विमा म्हणजे काय? विम्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 2) जीवन विमा पॉलीसीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]
किंवा
साधारण विम्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) अ) वाहतूकीच्या समस्या स्पष्ट करा. [8]
ब) पर्यटक मार्गदर्शकाची भूमिका स्पष्ट करा. [8]
किंवा
अ) नुकसानभरपाई मिळविण्याच्या कार्यपद्धतीचे वर्णन करा.
ब) वाहतूकीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) भारतातील पर्यटन वृद्धीचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा: (कोणत्याही दोन) [16]
अ) विम्याची तत्त्वे.
ब) पर्यटनातील संधी
क) सामान्य विम्याचे कार्य
ड) लॉजिस्टिकमधिल अडथळे

२२२२

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P316

[Total No. of Pages : 4

[4763] Ext. - 26
F.Y. B.Com.
SINDHI (Devnagri)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

सुवाल 1) हेठियनि मां किन बि डहनि सुवालनि जा जवाब लिखो :

[20]

- i) उमर सूमरो किथे राजु कंदो हुआ ?
- ii) गोर्धन शर्मा खे निरिड़ ते छाजो निशान हुआ ?
- iii) शेवकराम जे मन जी अबलाखा कहिड़ी हुई ?
- iv) निशा जे पीउ लेखिका खे छोकरे जे बारे में कहिड़ी जाण डिनी ?
- v) ईश्वरी जोतवाणीअ जी रिक्शा लाल देविल जी घिटीअ वटी छो बीहजी वेई ?
- vi) उमर जे शादीअ जी आछ करण ते मारुईअ खेसि कहिड़ी वराणी डिनी ?
- vii) पिता जे देहान्त ते प्रीतीअ जी माउ खेसि कहिड़ो महिणो डिनो ?
- viii) गोर्धन शर्मा खे लडपलाण कंदे जेनीअ कहिड़ो आथतु डिनो ?
- ix) निशा जो मौत कहिड़ीअ रीति थियो ?
- x) जानकीअ खे कहिड़ा शौक हुआ ?
- xi) अली बेग बलोच डुबईअ कहिड़े सिलसिले में आयो हुआ ?
- xii) राकेश जानकीअ खे किथे मोकलण चाहियो ऐं छो ?
- xiii) दिप्तीअ प्रीतीअ खे आशावादी थियण लाइ कहिड़ीअ रीति समुझायो ?

P.T.O.

सुवाल 2) हेठियनि मां किन बि बिनि सुवालनि जा जवाब लिखो : [20]

- i) शाह साहब ईश्वर जी आराधना कहिड़नि लफ़्ज़नि में कई आहे ?
- ii) आम रवाजी मखि ऐं माखीअ जी मखि मां अव्हां खे कहिड़ी मखि वधीक प्यारी थी लगे ऐं छो ?
- iii) शाइर नूरीअ खे कहिड़युनि अखड़ियुनि हैरान कयो आहे ?
- iv) हरी दिलगीर खे मृत्यूलोक ऐं अमरलोक मां कहिड़ो लोक बहतर थो लगे ऐं छो ?

सुवाल 3) हेठियनि मां किन बि बिनि सुवालनि जा जवाब लिखो : [20]

- i) मेंहिं जी अजीब ममता जो बयान करियो.
- ii) प्रीतीअ जी ठोठि ज़मीन ते बरसात जो वस्कारो कीअं थियो ?
- iii) आरतीअ जी किरदारनिगारी करियो.
- iv) 'मारुई हिक सत्याणी औरत हुई' समुझायो.

सुवाल 4) हेठियनि मां किन बि बिनि विषयनि ते मज़मून लिखो : [40]

- i) मुंहिंजो प्यारो नेता
- ii) समाज में औरत जो दर्जो
- iii) मोबाईल फोन में नई तकनीक
- iv) पहाड़ी आस्थान ते पिकनिक जो मज़ो

- سوال
1
- هيٺين مان ڪن ٻه ذهن سوالن جا جواب لکيو:-
- [20]
۱. عمر سومرو ڪٿي مارج ڪندو هئو؟
  ۲. گورڊن شرما کي نرڙ تي ڇاجو نشان هئو؟
  ۳. شيوڪرام جي من جي ابل ڪا ڪهڙي هئي؟
  ۴. نشا جي پيءُ ليڪا کي چوڪري جي باري ۾ ڪهڙي ڄاڻ ڏني؟
  ۵. ايشوري جوتواڻيءَ جي رعشا لال ديول جي گهٽيءَ وٽ ڇو بيهي ويئي؟
  ۶. عمر جي شاديءَ جي ڇهه ڪرڻ تي ماڻيءَ کيس ڪهڙي وراڻي ڏني؟
  ۷. پتا جي ديمانت تي پرڻيءَ جي ماءُ کيس ڪهڙو مهڻو ڏنو؟
  ۸. لڏپلاڻ وقت زرينيءَ گورڊن شرما کي ڪهڙو آٽ ڏنو؟
  ۹. نشا جو موت ڪهڙيءَ ريت ٿيو؟
  ۱۰. جانڪيءَ کي ڪهڙا شوق هئا؟
  ۱۱. علي بيگ بلوچ ڏهني ڪهڙي سلسلي ۾ آيو هئو؟
  ۱۲. راجيش جانڪيءَ کي ڪٿي موڪلڻ چاهيو ۽ ڇو؟
  ۱۳. ڊپٽيءَ پرڻيءَ کي آشاواڻيءَ ٿيڻ لاءِ ڪهڙيءَ ريت سهڻاڻيو؟

سوال ۲- هيٺين مان ڪن به ٻن سوالن جا جواب لکڻو:-
[20]

۱. شاه صاحب ايشور جي آراءَ تان ڪهڙن لفظن ۾ ڪٿي آهي؟
۲. عام رواجي مک ۽ ماڪي جي مک مان اوهان کي ڪهڙي مک وڌيڪ پياري ٿي لڳي ۽ ڇو؟
۳. شاعر 'نوري' کي ڪهڙين اڪثرين حيران ڪيو آهي؟
۴. هري دلگير کي مرتيولوڪ ۽ امرلوڪ مان ڪهڙو لوڪ بهتر ٿو لڳي ۽ ڇو؟

سوال ۳- هيٺين مان ڪن به ٻن سوالن جا جواب لکڻو:-
[20]

۱. هيٺين جي عجيب مهتا جو بيان ڪريو.
۲. پرڀٽي جي نئون زمين تي برسات جو وسڪارو ڪيئن ٿيو؟
۳. آرٽي جي ڪردار نگاري ڪريو.
۴. 'مارئي هڪ سڀاڻي عورت هئي'. سمجهايو.

سوال ۴- هيٺين مان ڪن به ٻن وڌين تي مضمون لکڻو:-
[40]

۱. منهنجو پيارو نيتا
۲. سماج ۾ عورت جو درجو
۳. موبائيل فون ۾ نئين ٽيڪنيڪ
۴. پهاري آستان تي پڪند جو مزو

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P865

[4763]Ext. - 263

[Total No. of Pages : 2

S.Y. B.Com. (External)

ECONOMICS

Agricultural and Industrial Economics

(2013 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Attempt any Five from question No. 2 to 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Agricultural Economics. Explain the Importance of Agriculture in Indian economy. **[20]**

Q2) State and explain the risks and uncertainty in Agriculture. Suggest the measure to control it. **[16]**

Q3) Explain the factors affecting supply of Agriculture product. **[16]**

Q4) What is Industrial Economics? Explain the nature and scope of Industrial Economics. **[16]**

Q5) Explain the economic and Non-economic Factors affecting Industrial efficiency. **[16]**

Q6) Answer in brief: **[16]**

- a) Explain the effects of Industrial Monopoly.
- b) Explain the different purposes of demand for Agricultural product.

Q7) State and explain the sargent Florence's Theory of location of Industry. **[16]**

Q8) Write short notes:- **[16]**

- a) Industrial productivity.
- b) Optimum size of Firm.

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P865

[4763]Ext. - 263
S.Y. B.Com. (External)
ECONOMICS

कृषी आणि औद्योगिक अर्थशास्त्र
(2013 पॅटर्न) (स्पेशल पेपर - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना : 1) प्रश्न पहिला अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 यापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) कृषी अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या. भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे महत्व स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) शेती व्यवसायातील धोके आणि अनिश्चितता सांगा व स्पष्ट करा. ते नियंत्रित करण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]
- प्रश्न 3) शेतमालाच्या पुरवठ्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) औद्योगिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय? औद्योगिक अर्थशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) औद्योगिक कार्यक्षमतेवर परिणाम करणारे आर्थिक व आर्थिकेतर घटक स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]
- अ) औद्योगिक मक्तेदारीचे परिणाम स्पष्ट करा.
- ब) शेतमालाच्या मागणीचे विविध हेतू स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) उद्योगाच्या स्थान-निश्चितीचा सार्जंट फ्लॉरेन्स यांचा सिध्दांत सांगा व स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 8) थोडक्यात टीपा लिहा. [16]
- अ) औद्योगिक उत्पादकता
- ब) पर्याप्त उद्योगसंस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1256

[Total No. of Pages : 4

[4763] - Ext. - 264

S.Y.B.Com. (External)

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

(Special Paper - I) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten)

[10 × 2 = 20]

- a) State the meaning of defence management.
- b) Define financial management.
- c) State the meaning of peace time economy.
- d) Define political ideology.
- e) State the meaning of foreign collaboration.
- f) Define war potential
- g) Define Grand strategy
- h) State the meaning of counter intelligence.
- i) State the meaning of industrial complex.
- j) Write any two methods of war finance.
- k) State the meaning of military doctrine.
- l) What is deficit finance?
- m) State the meaning of mobilization of resources.

Q2) Answer in 500 words (any one)

[20]

- a) Explain defence as an economic problem.
- b) Describe relationship between economy and military power.

P.T.O.

Q3) Answer in 500 words (any one) **[20]**

- a) Describe role of public sector undertaking in India's defence production.
- b) Describe role of Research and Development in maintaining national security.

Q4) Answer in 500 words (any one) **[20]**

- a) Write in short salient features of Indian Economy.
- b) Describe self reliance programme in India's defence planning.

Q5) Write short note on (any two) **[2 × 10 = 20]**

- a) Role of political ideology in national security.
- b) Impact of decreased defence expenditure on Armed Forces.
- c) Importance of defence management.
- d) Role of leadership in national security.

Total No. of Questions : 5]

P1256

[4763] - Ext. - 264

S.Y.B.Com. (External)

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

(Special Paper - I) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 20 शब्दांत उत्तरे द्या (कोणतेही दहा)

[10 × 2 = 20]

- i) “संरक्षण व्यवस्थापन” चा अर्थ लिहा.
- ii) आर्थिक व्यवस्थापन व्याख्या द्या.
- iii) शांतताकालीन अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? अर्थ लिहा.
- iv) “राजकीय विचारधारा” व्याख्या द्या.
- v) परकीय सहकार्य अर्थ लिहा.
- vi) युद्धक्षमता व्याख्या द्या.
- vii) ग्रँड स्ट्रॅटेजी व्याख्या द्या.
- viii) काऊन्टर इन्टीलीजन्सचा अर्थ लिहा.
- ix) इंडस्ट्रियल कॉम्प्लेक्स चा अर्थ लिहा.
- x) युद्धनिधी संकलनाच्या कोणत्याही दोन पद्धती नमूद करा.
- xi) लष्करी तत्वप्रणालीचा अर्थ लिहा.
- xii) डिफीसिट फायनान्स म्हणजे काय? अर्थ लिहा.
- xiii) साधनसंपत्तीची गतिमानता म्हणजे काय? अर्थ लिहा.

प्रश्न 2) 500 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) [20]

- i) “संरक्षण ही एक आर्थिक समस्या” स्पष्ट करा.
- ii) लष्करी सामर्थ्य आणि अर्थव्यवस्था यातील संबधाचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) 500 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) [20]

- i) भारताच्या संरक्षण उत्पादनातील पब्लिकसेक्टर अंडरटेकींगच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
- ii) राष्ट्रीय सुरक्षा अबाधित ठेवण्यात संशोधन आणि विकासाच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) 500 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) [20]

- i) भारतीय अर्थव्यवस्थेचे ठळक वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.
- ii) भारताच्या संरक्षण नियोजन कार्यक्रमातील “आत्मनिर्भरता” वर्णन करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [2 × 10 = 20]

- i) राष्ट्रीय सुरक्षेतील राजकीय विचार धारेची भूमिका
- ii) संरक्षणावरील होणारा खर्च कपातीचा सशस्त्र सेनादलावर होणारा परिणाम
- iii) संरक्षण व्यवस्थापनाचे महत्त्व
- iv) राष्ट्रीय सुरक्षेतील नेतृत्वाची भूमिका

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

P866

[4763]Ext. - 265

[Total No. of Pages : 2

S.Y. B.Com. (External)

**INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM
(2013 Pattern) (Paper - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Solve any Five questions from. Q. 2 to Question 9.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1)* What is Insurance? Explain the principles of Insurance. [20]
- Q2)* Explain the various types of life Insurance policies. [16]
- Q3)* Define Tourism? Explain the forms of Tourism. [16]
- Q4)* Explain the role of Tourism in economic development. [16]
- Q5)* Explain the significance and types of Tourist Accommodation. [16]
- Q6)* Explain the various types of General Insurance. [16]
- Q7)* Explain the organisational structure of Life Insurance Corporation. (LIC)[16]
- Q8)* Explain the comparison between life Insurance and General Insurance. [16]
- Q9)* Explain the impact of Tourism on economy. [16]

P.T.O.

Total No. of Questions : 9]

P866

[4763]Ext. - 265
S.Y. B.Com. (External)
विमा, वाहतुक व पर्यटन
(2013 पॅटर्न) (पेपर - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्र.क्र. 9 यापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) विमा म्हणजे काय? विम्याची तत्वे स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) आयुर्विमापत्राचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) पर्यटन म्हणजे काय? पर्यटनाचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) आर्थिक विकासात पर्यटनाची भूमिका स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) पर्यटक निवासस्थानाचे महत्त्व व निवासस्थानाचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) सर्वसाधारण विम्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 7) आयुर्विमा महामंडळाची संघटन रचना स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 8) आयुर्विमा व सर्वसाधारण विमा यांच्यातील तुलना स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 9) पर्यटनाचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा. [16]

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P867

[4763]Ext. - 266

[Total No. of Pages : 4

S.Y. B.Com. (External)

COMPUTER PROGRAMMING & APPLICATIONS

(VBScript & RDBMS)

(2013 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory.*
- 2) *Solve any Five questions from Q.No. 2 to 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any four of the following:

[4 × 5 = 20]

- a) State the uses and parts of VBScript.
- b) Explain the arithmetic operator's with example in VBScript.
- c) Explain the scope of variables in VBScript
- d) What are the features of the RDBMS.
- e) What are the different types of Outer Join?
- f) Explain the manual indexes.

Q2) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Give the output of the following:

```
< html >
```

```
< Body >
```

```
< Script language = "vbscript" type = "text/ vbscript">
```

```
Varla = 50
```

```
Var2 b = 10
```

```
Dim res
```

```
res = varl - var2
```

```
document. write ("The values of res:", & res)
```

```
</ Script >
```

```
</ Body >
```

```
</ Html >
```

P.T.O.

- b) Explain the mouse events.
- c) Explain Grant privileges in detail.
- d) Explain with clause in RDBMS.
- e) What is DSN? What are types of DSN?
- f) Define variant? List the datatypes & subtypes used in VBScript.

Q3) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain Input Box in VBScript with example.
- b) Explain Error handling in VBScript with example.
- c) Explain DML statements in detail.
- d) Explain between operator with example.
- e) Explain order by clause in SQL with example.
- f) What is ROLLUP and CUBE operator in SQL.

Q4) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain EXIST and Not EXIST operators in SQL.
- b) Write short notes on formatting functions in VBScript.
- c) What is an array? Explain one dimensional array.
- d) What are the roles of SQL?
- e) State the types of operators in SQL with their syntax.
- f) What is a B-tree and Bitmap index in RDBMS.

Q5) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Solve the following queries.
  - i) Create table student (sno, sname, ssex, sbdate, sfec)
  - ii) Insert one Record of student
  - iii) List all students record
  - iv) Display sname whose sfec is equal to 5000 Rs.
- b) Write syntax and purpose of the Date () and Time () in VBScript.
- c) What are methods and collections in VBScript.
- d) What is ODBC? State the components of ODBC.
- e) Explain object privileges in detail.
- f) Define Database and Relational Data Base.

Q6) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Define VBScript? List the parts of VBScript.
- b) Explain select case in VBScript with example.
- c) Define table and Record in RDBMS.
- d) Define and explain any 2 constraints in RDBMS.
- e) Write syntax and purpose of sum () and max () Aggregate functions in SQL.
- f) Explain the types of Database security.

Q7) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain message box in VBScript with example.
- b) Define DOM and DOM objects in VBScript.
- c) Explain the basic connectivity to Database.
- d) Explain the simple view and how does it differ from complex view?
- e) What is dual table and column aliases in SQL.
- f) Which SQL statement is used to retrieve data in SQL explain with example?

Q8) Attempt any four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain server side VBScript.
- b) Define constant and literals in VBScript.
- c) What is union, intersect operator in SQL.
- d) What do you mean by synonyms in SQL.
- e) Explain the Internet Explorer Events.
- f) Explain group by having clause in SQL.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P868

[4763]Ext. - 267

[Total No. of Pages : 2

S.Y. B.Com. (External)

ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Define " Company " Explain in detail the various types of company. **[20]**

Q2) What is Articles of Association of a company? Explain the contents of Articles of Association of company. **[20]**

OR

What is share ? Explain in detail the various types of shares.

- Q3)** a) What is E-filing? Explain the section 397 to 402 of company Act related to E-filing. **[10]**
- b) Distinction between Managing Director and Manager. **[10]**

OR

- a) Explain the corporate social Responsibility of Company's
- b) Explain the provisions of section 253 to 269 of Amended company Act 2013 regarding revival and re-habilitation of sick companies.

Q4) Explain in detail the powers, duties and liabilities of Directors. **[20]**

Q5) Write short notes (Any 2) **[20]**

- a) M.C.A. Portal
- b) Whole Time Director
- c) Annual General Meeting.
- d) Purpose of Amalgamation of company.

P.T.O.

Total No. of Questions :5]

P868

[4763]Ext. - 267
S.Y. B.Com. (External)
ELEMENTS OF COMPANY LAW
(2013 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) 'कंपनी' व्याख्या द्या. कंपन्यांचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) कंपनीची नियमावली म्हणजे काय? कंपनीच्या नियमावलीतील मजकूर स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भाग म्हणजे काय? भागांचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) अ) इ-फायलिंग म्हणजे काय? इ-फायलिंगशी संबंधित कंपनी कायद्यातील कलम 397 ते 402 स्पष्ट करा. [10]
ब) व्यवस्था संचालक व व्यवस्थापक यातील फरक स्पष्ट करा. [10]
किंवा
अ) कंपन्यांची सामाजिक जबाबदारी स्पष्ट करा.
ब) कंपनी अधिनियम 2013 या कायद्यातील कलम 253 ते 269 अन्वये आजारी कंपन्यांची पुनर्रचना आणि पुनरुज्जीवन थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) संचालकांचे अधिकार, कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]
अ) एमसीए पोर्टल
ब) पूर्णवेळ संचालक
क) वार्षिक सर्वसाधारण सभा
ड) कंपनीच्या एकत्रिकरणाची आवश्यकता.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P883

[Total No. of Pages : 5

[4763] - Ext. 27
F.Y.B.Com. (External)
FRENCH (Optional)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Use of dictionary is not allowed.*
- 3) *All questions have to be answered in French unless indicated otherwise.*

Complétez le dialogue suivant (UN AU CHOIX):

[15]

A. M. Tissot va dans une agence de publicité pour faire la publicité de son agence de voyages. Il discute avec le webmestre.

M. Tissot : Bonjour. Nous devons faire la de la publicité pour nos voyages. _____ ?

Le webmestre : Un e-mail commercial?

M. Tissot: C'est une bonne idée. _____ .

Le webmestre: Je vois une page avec des photos des destinations en promotion .

M. Tissot: _____ ?

Le webmestre: Oui, le nom du pays et le prix du voyage.

M. Tissot: C'est super. _____ ?

Le webmestre: Oui, on peut mettre des rubriques spécifiques, comme "l'hôtel", "vol"...

M. Tissot: Parfait! _____ ?

Le webmestre: En haut de la page.

OU

B. Mme Pilat et Mme Beauchais vont au restaurant, "Saisonal". Elles ont une réservation. Elles commandent le Menu Trio avec la salade 'César' comme entrée, steak tartare avec des frites comme plat principal et une tarte aux pommes comme dessert. Elles prennent le vin rouge et une bouteille d'eau.

Mme Pilat: Bonjour monsieur, nous avons une table réservée au nom de Rousseau.

Le serveur : Oui, mesdames, c'est par là.

(...)

Le serveur: Vous avez choisi?

Mme Beauchais: Nous prendrons _____

Le serveur: Et comme plat principal?

Mme Pilat: _____ .

Le serveur: Et comme garniture?

Mme Beauchais: _____

P.T.O.

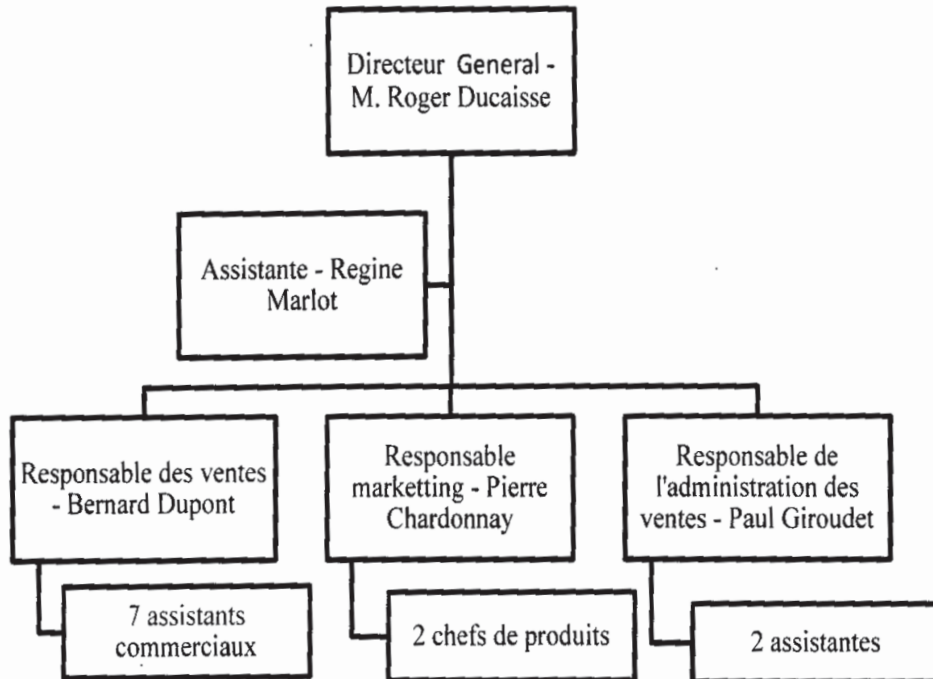
Le serveur: Et pour le dessert?
 Mme Pilat: _____
 Le serveur: Et pour boire?
 Mme Pilat: _____
 Le serveur: C'est noté.

- Q.2. Grammaire et vocabulaire
- A. Mettez au pluriel [6]
1. Le client réserve le billet pour le voyage.
  2. La secrétaire remercie l'employé.
  3. J'aime bien le plateau-repas.
- B. Donnez le féminin des mots soulignés: [2]
- Le boulangier anglais parle bien le français.
- C. Donnez le contraire du mot souligné: [2]
1. Ils partent demain.
  2. Elles achètent le savon de Marseille.
- D. Complétez avec de, du, de la, de l', des: [2]
1. Les clients vont voir le prix _____ voyage.
  2. L'ingénieur consulte les dossiers _____ clients.
- E. Complétez avec à, au, à la, à l', aux: [2]
1. Nous sommes _____ hôtel.
  2. Paul parle _____ délégués.
- F. Complétez avec des adjectifs démonstratifs: [3]
1. _____ entreprise se situe à Toulouse.
  2. _____ appartement est au troisième étage.
  3. La maison donne sur _____ parc.
- G. Complétez avec des adjectifs possessifs: [3]
1. Sophie téléphone à _____ père.
  2. Mme Vo Tran a deux filles. _____ filles sont ingénieurs.
  3. Le directeur donne des instructions à _____ secrétaire.
- H. Choisissez la forme correcte du verbe: [3]
1. Les clients demandent/demandes l'addition.
  2. Tu va/vas en Australie.
  3. Il faites/ fait la cuisine.
- I. Mettez les verbes entre parenthèses au temps donné: [3]
1. Les clients (arriver – passé composé) le 16 décembre.
  2. Nous (diriger – présent) l'ensemble des activités de l'entreprise.
  3. Le réceptionniste (faire – futur proche) les réservations.

- J. Trouvez l'objet direct: [3]
1. La serveuse sert les repas.
  2. Le directeur finit son travail.
  3. Apportez la carte, s'il vous plait?
- K. Complétez le texte suivant avec les mots donnés ci-dessous: [2]
(pourboire, paye, couvert, mais)
En France, on ne _____ pas le pain et le _____. Le service est compris _____ on peut laisser un _____.
- L. Dites vrai ou faux: [3]
1. Le personnel peut prendre ses repas dans les bureaux.
  2. Un certificat médical n'est pas nécessaire en cas de maladie ou d'accident.
  3. Les grandes entreprises ont de 100 à 240 employés.
- M. Écrivez en mots: [3]
1.) 110 2.) 98. 3.) 21
- N. Quelle heure est-il?: [3]
1. 22h45
  2. 16h30
  3. 5h15
- Q.3. A. Répondez aux questions suivantes (3 au choix): [6]
1. Nommez deux types de restaurants en France.
  2. Quel est votre plat favori?
  3. Nommez une entreprise de votre pays.
  4. Quel plat de votre région conseillez-vous à un Français en visite de votre région?
- B. Reliez les deux colonnes [4]
A.	B.
a. Carrefour	1. existe depuis 50 ans
b. Une compagnie	2. vend des fleurs
c. Le savon de Marseille	3. distribution
d. Un fleuriste	4. Maritime
- Q.4. Écrivez en forme de paragraphe: [10]
- A. Décrivez le processus de fabrication des boîtes de conserves de haricots. Utilisez les mots suivants: laver, remplir, fermer, stériliser, refroidir, envoyer, des cartons, des distributeurs. Pour cela utilisez les mots connecteurs – d'abord, puis, après, avec, dans...

OU

B. Voici l'organigramme de l'entreprise GSA.

Q.5. A. Traduisez en anglais: [10]

Usage des locaux et du matériel de l'entreprise

Sauf autorisation exceptionnelle les locaux et le matériel de l'entreprise sont exclusivement réservés aux activités professionnelles. Il est interdit d'emporter à l'extérieur de l'entreprise des objets et produits qui appartiennent à l'entreprise.

Les salariés doivent conserver en bon état le matériel qu'ils utilisent pour leur travail.

B. Traduisez en français (5 au choix): [10]

1. It is prohibited to smoke in the enterprise.
2. She is very organized.
3. We have a range of 400 products.
4. They offered to do an exchange.
5. You have 5 weeks of paid leave.
6. First, I choose a salad.

Q.6 Compréhension de texte:

Quand vous êtes invité chez des Français, vous arrivez avec un léger retard de 10 à 15 minutes pour laisser le temps à votre hôte/hôtesse d'être prêt(e). On n'enlève pas ses chaussures. Quand vous arrivez, vous offrez un petit cadeau comme des fleurs ou une bouteille de vin. Au repas, l'homme le plus important est à la droite de l'hôtesse et la femme la plus importante est à la droite de l'hôte. Par politesse, on accepte de goûter les plats.

A. Dites vrai ou faux: [3]

1. Vous choisissez votre place à table.

2. Vous mangez un plat quand vous n'aimez pas.
3. Vous arrivez avec un léger retard.

B. Trouvez le contraire de '**à gauche**' dans le texte. [1]

C. Donnez l'infinitif de '**offrez**'. [1]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P884

[Total No. of Pages : 8

[4763] Ext.-28
F.Y. B.Com. (External)
GERMAN (Basic)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

All questions are compulsory. Use of dictionary is not allowed.

Frage I. Übersetzen Sie!

[15]

(A) Übersetzen Sie ins Englische!

(10)

Das ist Rudolf Otto. Er studiert Physik und Biologie. Er sucht eine Wohnung mit Balkon. Er möchte alleine leben. Er braucht seine Freiheit.

Er hat eine Wohnung gefunden. Sie hat zwei Zimmer, ein Bad und eine Küche, aber keinen Balkon. Die Wohnung ist schön und kostet nicht viel. Sie kostet nur 250,-Euro. Rudolf kann 250,-Euro Miete bezahlen. Er möchte die Wohnung haben. Er kauft ein Sofa, ein Bett, einen Tisch und zwei Stühle. Mehr Möbel braucht er nicht. Aber er hat viele Bücher. Er kauft auch ein Regal. Seine Bücher stehen im Regal.

Jetzt hat er seine Freiheit und ist froh.

(B) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 5)

(05)

1. Yesterday Bernd was working in the garden.
2. She would like to write a book.
3. Every day I watch T.V. for 3 hours.
4. I don't have children, but I have a dog.
5. Can you swim, Sven and Stella?
6. The lamp is next to the table.

Frage II.

[20]

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

(10)

1. Was machen Sie in der Freizeit?
2. Sie möchten einen Kuchen backen. Was brauchen Sie?
3. Ihre Freundin mag Musik. Was alles können Sie ihr zum Geburtstag schenken?
4. Was haben Sie letzten Freitag gemacht?
5. Was ist Ihre Muttersprache? Welche Sprachen können Sie?
6. Was sind Ihre Eltern von Beruf? Wo wohnen Ihre Eltern?
7. Warum lernen Sie Deutsch? Wie finden Sie Deutsch?

P.T.O.

(B) Schreiben Sie! (05)

Sie haben im Juli eine Reise durch Rajasthan gemacht. Schreiben Sie eine E-Mail an Ihren Freund/Ihre Freundin und beschreiben Sie Ihre Reise!

(C) Schreiben Sie einen Dialog! (05)

1. Sie besuchen Ihren Freund Thomas. Sie wissen nicht wo er wohnt. Rufen Sie ihn an!

ODER

2. Sie möchten heute Abend mit ihrer Freundin ins Restaurant gehen. Sie haben aber keine Zeit. Rufen Sie sie an!

Frage III. Grammatik [35]

(A) Ergänzen Sie die richtigen Personalpronomen! (05)

1. Julia besucht ihren Vater am Wochenende. Sie hat eine Uhr für _____ gekauft.
2. Die Schecks sind von Sebastian. Er sucht _____ überall.
3. Ich habe ein Mädchen gefragt. _____ hat _____ nicht geantwortet.
4. Die Frau hat eine Hose gekauft. _____ gefällt die Hose nicht.

(B) Ergänzen Sie die richtigen Possessivpronomen! (05)

1. Es hat geregnet. _____ Schlafsäcke sind nass. Wir können nicht schlafen.
2. Sind das _____ Schuhe, Stella?
3. Das ist Herr Zolner. Er möchte _____ Zimmerschlüssel.
4. Hast du _____ Fotoapparat gesehen? Mein Vater hat ihn mir geschenkt.
5. Habt ihr _____ Hund gefunden, Heinrich und Herbert?

(C) Ergänzen Sie die richtigen bestimmten/unbestimmten Artikel! (05)

1. Jochen hängt _____ Bild über den Tisch. Es sieht sehr schön aus.
2. Die Vase steht auf _____ Tisch im Wohnzimmer.
3. Der Junge hat _____ Krokodil und _____ Schlange.
4. Seit einem Monat suche ich _____ Regal für meine Tochter.
5. Jeden Morgen liest Sören _____ Zeitung *Frankfurter Allgemeine*.

(D) Schreiben Sie das richtige Modalverb! (05)

1. Hier _____ man einen Regenschirm kaufen.
2. Die Kinder _____ hier gerne schwimmen, aber sie _____ eine Bademütze tragen.
3. Im Kino _____ man nicht laut singen.

4. Rinnie _____ Ärztin werden.

(E) Formulieren Sie die Sätze ins Imperativ um! (05)

1. Können Sie bitte einen Salat mitbringen?
2. Können Sie bitte das Fenster schließen?
3. Machst du bitte die Übung?
4. Könnt ihr bitte einsteigen?
5. Hängst du bitte das Bild an die Wand?

(F) Bilden Sie das Perfekt! (05)

1. Ich gehe früh nach Hause.
2. Maria schenkt ihrem Freund einen Pullover zum Geburtstag.
3. Die Kinder bekommen 50 Euro Taschengeld.
4. **Alle Passagiere steigen aus.**
5. Mein Vater repariert sein Auto in der Garage.

(G) Bilden Sie Fragen! (05)

1. Andreas möchte ein Eis essen.
2. Ich schenke meinem Vater ein Buch.
3. Das ist meine Schwester.
4. Der Hund sitzt auf dem Auto.
5. Ja, ich habe dich angerufen.

Frage IV. Wortschatz [20]

(A) Was passt nicht? (05)

1. *lernen*: eine Sprache – ein Spiel – Mathematik – ein Büro
2. *zeichnen*: Blumen – Menschen – eine Katze – Englisch
3. *schreiben*: den Brief – das Buch – die Notiz – der Freund
4. *fotografieren*: einen Hund – Obst – ein Mädchen – Durst
5. *besichtigen*: den Dom – eine Kirche – einen Einwohner – Sehenswürdigkeiten

(B) Schreiben Sie das richtige Wort! (05)

1. Januar, Februar, März usw. sind _____.
2. Bremen, Berlin, Hamburg, Bonn sind _____.
3. In einem _____ kann man Brot, Milch und Gemüse kaufen.
4. Er ist ein Franzose. Er kommt aus _____.
5. Ich möchte Medikamente kaufen. Ich gehe in die _____.

(C) Schreiben Sie mindestens 4 Wörter pro Thema! (05)

1. Menschen   2. Karneval   3. Touristen   4. Träume   5. Wohnung

Frage V. Lesen Sie den Text und beantworten Sie die folgenden Fragen! [10]

Balkia kommt aus Karaganda. Sie kennen Karaganda nicht? Das ist eine große kasachische Stadt, und Kasachstan liegt in Zentralasien. Balkia möchte in Deutschland Medizin studieren. Jetzt lernt sie Deutsch, sie besucht einen Intensivkurs in Köln.

Heute ist Balkia zu spät aufgestanden: Sie hat ihren Wecker nicht gehört. Sie hat sich schnell gewaschen, angezogen und ist ohne Frühstück zur Haltestelle gelaufen. Zum Glück ist der Bus gleich gekommen. Balkia hat sich nur zehn Minuten verspätet, aber auch das war ihr unangenehm.

In der zweiten Stunde haben alle Studenten ein Diktat geschrieben. Es war nicht sehr kompliziert, aber Balkia war etwas nervös und hat drei Fehler gemacht. Nur Anne und Alexander haben das Diktat ohne Fehler geschrieben. Nach dem Unterricht ist Balkia mit Vanessa, Nino und Lien in die Mensa gegangen. Balkia und Lien haben Pute mit Reis gegessen, Nino hat Gemüsesuppe gewählt, und Vanessa hat sich für Schweinegulasch mit Klößen entschieden. Danach sind alle in den Park gegangen und haben neue Vokabeln wiederholt.

Um sechzehn Uhr ist Balkia nach Hause gegangen. Sie hat mit ihrem Freund telefoniert und sich mit ihm für neunzehn Uhr verabredet. Sie hat noch einen Brief geschrieben. Dann ist sie ins Zentrum gefahren. Dort hat sie sich mit Michael, ihrem Freund, verabredet. Sie sind ins Kino gegangen und haben dort eine Komödie gesehen. Der Film war toll. Nach dem Film hat Michael Balkia nach Hause gebracht. Sie war schon ziemlich müde, hat dann schnell geduscht und sich ins Bett gelegt.

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! (03)

1. Was hat Balkia am Morgen gemacht?
2. Was haben Balkia und Vanessa in der Mensa gegessen?
3. Was haben Balkia und Michael zusammen gemacht?

(B) Richtig oder Falsch? (04)

1. Balkia ist eine Deutsche.
2. Balikia steht pünktlich auf.
3. Balkia hat nur drei Fehler in dem Diktat gemacht.
4. Balkia verbringt den Abend mit Michael.

(C) Suchen Sie drei Adjektive aus dem Text! (03)

Total No. of Questions : 5]

P884

[4763] Ext. - 28
F.Y. B.Com. (External)
GERMAN (Advanced)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

Use of a dictionary is not allowed.

Frage 1. Übersetzen Sie die folgenden Text ins Englische! [26]

(A) (08)

Footbag wurde schon 1972 in den USA erfunden und ist dort ein gängiger Sport. Es gibt bereits professionelle Spieler. In den USA hat Footbag schon den Ruf „Spiel der Liebe, des Friedens und der Verständigung“, weil es ein sehr kommunikatives Spiel ist.

Der mit Granulatkörnern gefüllte Lederball hat einen Durchmesser von nur fünf Zentimeter und passt daher in jede Tasche. Erlaubt ist nahezu alles, um den Ball in der Luft zu halten. Man darf mit allen Körperteilen kicken, nur nicht mit den Händen. Am Strand kommen Showeffekte besonders toll heraus. Man kann einzeln oder in einer Mannschaft spielen.

(B) (08)

Im Wald machte eine Familie mit drei Kindern einen Urlaub. Bei einer Wanderung fanden sie viele Pilze. Sie sammelten eine Plastiktüte voll Pilze. In der Ferienwohnung haben sie dann Reis mit Pilzsoße gekocht. Das Essen hat allen geschmeckt. Auch die Kinder haben es gegessen. Aber dann bekam die kleine Tamara Bauchweh. Auch ihre Geschwister fühlten sich nicht wohl. Die Mutter rief den Notdienst an. Man brachte die ganze Familie ins Krankenhaus. Nach zwei Tagen durften alle wieder nach Hause.

(C) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 5) (10)

1. Friends understand each other and also share secrets with one another.
2. You must be honest. Go to your sister and tell her how you feel.
3. Many parents don't have time to eat together with their children.
4. It is the biggest folk festival in the world. Thousands of people gather here from around the world.
5. You have to wash and then dry the egg. Only then can you paint on it.
6. Children like sweets, especially gummy bears. Even the grownups like them.

Frage 2. Beantworten Sie ACHT der folgenden Fragen! [16]

1. Wie viele Nachbarländer hat Deutschland? Nennen Sie vier Nachbarländer Deutschlands!
2. Schreiben Sie kurz über die Stadt Bremen!

3. Was essen die Deutschen an Festtagen?
4. Was macht man in der Adventszeit?
5. Warum ist Fitness wichtig?
6. Was bedeutet der Schlankheitswahn?
7. Lieber in einem Imbiss essen – Was sind die Nachteile davon?
8. Wie viel Taschengeld bekommen Sie? Was machen Sie mit diesem Taschengeld?
9. Ihre Schwester benutzt immer Ihr Handy, Ihre Kleider und Ihre Schuhe. Ihnen gefällt es nicht. Wie lösen Sie dieses Problem?
10. Haben sich die Männer- und Frauenrollen in den letzten 50 Jahren verändert? Wie?
11. Welche Nachteile gibt es, wenn man zusammen mit den Eltern wohnt?
12. Was bedeuten Emigration und Immigration?

Frage 3. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die darauf folgenden [12] Fragen!

Ich bin Birke Breckwoldt, 27, und komme aus Deutschland. Ich bin Hutdesignerin von Beruf. Als ich 16 war, wollte ich unbedingt von zu Hause weg. Ich wollte in die Stadt ziehen und einen ungewöhnlichen Beruf lernen. Ich wohne heute ganz selbstständig.

Eine schicke und große Wohnung und ein tolles Auto brauche ich nicht. Mir reicht meine einfache, aber schnuckelige Zweizimmerwohnung. Und ich habe auch keine Lust, viel Geld für ein Auto auszugeben. Ich nehme sowie so lieber mein Fahrrad. Ich finde, eine Wohnung ist zum Schlafen, Fernsehen und Essen da. Wozu soll ich viel Geld für Möbel ausgeben? Meine sind billig und praktisch, mehr nicht. Ich kaufe mein Möbel nicht ganz spontan, wenn ich etwas schönes sehe. Ich überlege es mir, ob ich es wirklich brauche. Nur dann kaufe ich es.

Meine Eltern sehen das ganz anders. Für sie ist die Wohnung ein wichtiger Teil des Lebens. Klar ist es toll, so wie sie zu wohnen – mit herrlichem Blick aufs Wasser und all das. Aber die Einrichtung ist viel zu steril. Alles superclean und superordentlich. Die Wohnung hat aber ihren eigenen Stil.

Deshalb mögen sie auch meine Wohnung nicht. Wegen der Unordnung. Wenn meine Mutter kommt, fängt sie sofort an aufzuräumen. Schrecklich. Was soll das? Schließlich ist das mein Leben. Früher war ich so verrückt, sauber zu machen, bevor sie zu Besuch gekommen sind, aber inzwischen kommen sie fast nie mehr in meine Wohnung. Trotzdem verstehe ich mich gut mit meinen Eltern und freue mich immer, sie zu sehen. Wir treffen uns alle so zehn Tage, aber fast nur noch bei ihnen. So kann man natürlich auch aus dem Weg gehen.

(A) Schreiben Sie richtig oder falsch! (04)

1. Birke wohnt in einer Stadt.
2. Birke will wie ihre Eltern wohnen.
3. Ihre Eltern besuchen sie fast nie.
4. Sie kauft immer schönes Möbel.

(B) Beantworten Sie die Fragen! (04)

1. Wie ist die Wohnung von Birke?
2. Wie findet Birke die Wohnung ihrer Eltern?

(C) Suchen Sie passende Wörter aus dem Text! (03)

1. _____ ist ein Beruf.
2. Tisch, Sofa, Stühle, Regal usw. sind _____.
3. sehr sauber = _____.

(D) Suchen Sie vier Adjektive aus dem Text (01)

Frage 4. Grammatik und Wortschatz [36]

(A) Schreiben Sie die Sätze in Passiv! (06)

1. Im Krieg zerstört man eine ganze Stadt.
2. Der Gärtner pflanzt kleine grüne Pflanzen in dem schönen Garten.
3. In Deutschland isst man Müsli oder Brötchen mit Butter zum Frühstück.
4. Zum Ostern bemalt man ein Ei.
5. In einem Fitness-Studio trainieren viele Menschen.
6. Zu Hause kocht die Mutter das Essen für alle.

(B) Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (06)

1. Heute verlässt man das Elternhaus mit 18. Früher _____.
2. Heute kommen keine Gastarbeiter nach Deutschland. Früher _____.
3. Früher _____. Aber heute trinken die Kinder und Jugendliche gern Cola und Limonade.
4. Die Frauen diskutieren heute viel über den Schlankeitswahn. Aber früher _____.
5. Die Berliner Mauer _____ den Ostteil vom Westteil Berlins.
6. Ende des 17. Jahrhunderts _____ viele jüdische Flüchtlinge aus Wien nach Berlin.

(C) Schreiben Sie die folgenden Sätze im Perfekt! (06)

1. Sein Mann geht jedes Wochenende einkaufen.
2. Der Großvater sieht den Kindern im Park spielen.
3. Wolfgang kann Deutsch, Italienisch, Spanisch und auch Russisch.
4. Ich muss sofort nach Hause gehen.
5. Frau Meier hört die Nachbarin laut singen.
6. Lässt du dich von deiner Frau scheiden?

(D) Verbinden Sie die Sätze! (06)

1. Er möchte nach dem Studium nicht arbeiten. Er möchte nach dem Studium nicht ins Ausland fahren.
2. Ein Arbeitgeber kann befördern. Er kann unterfordern.
3. Ich bin kreativer. Ich verdiene mehr Geld.
4. Man muss gute Ideen haben. Man muss auch viel Geduld haben.
5. Maria will gesund bleiben. Sie soll viel Obst und Gemüse essen.

6. Der Junge fährt nach Berlin. Er will seinen Großvater besuchen.

(E) Bilden Sie Relativsätze!

(06)

1. Das ist die neue Wohnung. In der Wohnung darf man nicht rauchen.
2. Viele Jugendliche tragen modische Kleider. Die Kleider kosten viel.
3. Mein Taschengeld ist weg. Ich habe es gestern bekommen.
4. Ich esse gern eine Gemüsesuppe. Mein Mann kocht sie.
5. Man macht ein Loch in das Ei. Das Ei will man bemalen.
6. Die Hamburger gehen in die Kirche. Sie ist sehr alt.

(F) Ergänzen Sie das richtige Wort!

(06)

1. Heute ist Berlin die Hauptstadt der vereinigten _____.
2. Jan Oliver, 27, ist ein _____, denn er wohnt immer noch bei seinen Eltern.
3. Am 6. Dezember feiert man in Deutschland den _____.
4. Am 6. Januar verkleiden sich die Kinder als die drei _____, gehen von Tür zu Tür und bekommen Süßigkeiten.
5. _____ sind kleine bunte Leckereien aus Zucker, Gelatine und Fruchtsaft.

Frage 5. Dialoge Schreiben

[10]

(A) Ergänzen Sie den Dialog!

(05)

A: _____?

B: Danke, gut, und Ihnen?

A: _____.

B: Dann sollen Sie zum Arzt gehen.

A: Ich war schon beim Arzt. Er wohnt _____.

B: Und was hat er gesagt?

A: _____.

(B) Ergänzen Sie den Dialog!

(05)

Katja: Wohnst du noch bei deinen Eltern?

Anna: Nein, _____.

Katja: Hast du da eine eigene Wohnung?

Anna: Ja, ich wohne mit _____.

Katja: Wie ist das in einer Wohngemeinschaft?

Anna: Ich finde es ganz gut, dass _____. Es gibt aber auch Nachteile. Manchmal _____.

Katja: Ich verstehe. Ich war auch mal in einer Wohngemeinschaft. Mir hat es _____.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P296

[4763]Ext. - 3

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.Com. (External)

**BUSINESS ECONOMICS (Micro)
(2013 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Attempt any Five from question. No. 2 to 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) Define Business Economics. Explain in detail the scope of Business Economics. **[20]**

Q2) What is indifference curve? Explain the characteristics of Indifference curve **[16]**

Q3) Explain the Internal and External Economics of large scale production. **[16]**

Q4) What is Monopoly? Explain the price - out put determination under monopoly. **[16]**

Q5) Explain the Ricardian Theory of Rent. **[16]**

Q6) Answer in Brief: **[16]**

- a) State the concept of Total Revenue Average Revenue and Marginal Revenue.
- b) Explain types of price Elasticity of Demand.

Q7) Explain the loanable funds theory of - Interest. **[16]**

Q8) Write short notes:- **[16]**

- a) Characteristics of oligopoly.
- b) Types of costs.

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P296

[4763]Ext. - 3
F.Y. B.Com. (External)
BUSINESS ECONOMICS (Micro)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) प्रश्न पहिला अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 यापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या. व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या अंतर्गत आणि बहिर्गत बचती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) मक्तेदारी म्हणजे काय? मक्तेदारीतील किंमत उत्पादन निश्चिती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) रिकार्डोचा खंड सिध्दांत स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]
- अ) संकल्पना सांगा - एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती आणि सिमांत प्राप्ती.
ब) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 7) व्याजाचा ऋणयोग्य निधी सिध्दांत स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 8) टिपा लिहा. [16]
- अ) अल्प जनाधिकाराची वैशिष्ट्ये .
ब) खर्चाचे प्रकार.

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P297

[4763]Ext. - 4

[Total No. of Pages : 7

F.Y. B.Com. (External)

BUSINESS MATHEMATICS AND STATISTICS

(2013 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of logarithmic tables and calculator is allowed.*
- 4) *Both the sections should be written in the same answer-book.*

SECTION - I

Q1) A) Answer the following multiple choice questions by selecting correct option from the given options (Any four). **[4]**

- i) H.C.F. of 120 and 216 is _____
- a) 24
- b) 48
- c) 120
- d) None of these $\frac{21}{2} = \frac{1}{2}$
- ii) Simplify $5^{-3} =$ _____
- a) $\frac{1}{25}$
- b)
- c)
- d)
- iii)
- a) $\frac{1}{3}$
- b)
- c)
- d)

P.T.O.

iv) Simplify $2^2 \times 2^3 =$ _____

a) 16

b) 24

c) 32

d) 64

Q2) Attempt any two of the following

[10]

- Find the simple interest on Rs. 10000 for three (3) years 5% p.a. simple interest.
- Find the compound interest on Rs. 20000 for 4 years at 5% p.a.
- Which investment is more profitable, 10% at 125 or 12% at Rs. 130.

Q3) Attempt any Four of the following.

[20]

- Explain the scope of statistics in economics & industry.
- Explain the various methods of sampling
- The following is the distribution of height of students in a class of secondary school.

High in c.m :	130-134	135-139	140-144	145-149	150-154	155-159
No. of students :	5	15	28	24	17	11

- Find the class mark of 3rd class.
- Find the class width of 5th class.
- Find the class boundaries of 6th class
- How many students have height less than 145c.m.?
- How many students have more than 150 c.m. height?

- d) Find the median from the following information.

Marks:	1-20	21- 40	41- 60	61- 80	81-100
No. of students	1	9	32	16	7

- e) Find the mean from the following information.

Class interval:	0 -10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60
Frequency:	2	8	15	15	7	3

- f) Calculate the Mean, median & mode from the following data.

70, 62, 78, 95, 110, 114, 75, 72, 90, 92, 62, 100

SECTION - II

Q4) Attempt any three of the following. **[15]**

- a) A T.V. set costing Rs. 18,000 was sold for Rs. 15,500 after two years. Find the percentage of loss.
- b) A commission agent gets 10% $\leq$ commission upto sale of Rs. 22,000 & 15% commission on the sale exceeding Rs. 22,000. His total sales in a month Rs.45,000. Find his commission.
- c) What is Dispersion? Explain the various types of measures of dispersion?
- d) Solve the following L.P.P. by Graphical method.

To maximize profit = $f = 25x + 30y$

Subject To,

$$4x + 3y \leq 60$$

$$2x + 3y \leq 36$$

$$x > 0, y > 0$$

- e) Define LPP and explain different terms in it.

Q5) Attempt any three of the following:

[15]

- a) Explain the concept of Bonus shares and face value of shares.
- b) A dealer in furniture buys chair at Rs. 340 each. At what price should he mark them for sale so that he may earn a profit of 25% after giving 15% discount?
- c) A camera when sold for Rs. 875 resulted in a loss of 7%. What was the cost price of a camera?
- d) A manufacturer make two types of lamps A & B requiring treatment by a cutter & finisher. Lamp A requires 2 hours of cutteres time & 1 hour of finisher's time. Lamp B requires 1 hour of cutter & 2 hours of finishers time. The cutter has 104 hours & finisher has 78 hours of available time for each month. profit on 1 Lamp of A is Rs. 6 & on Lamp B is Rs. 11. Formulate the given problem as L.P.P. to Maximize the profit.
- e) Write the procedure of computing rank correlation coefficient.

Q6) Attempt any four of the following:

[20]

- a) Calculate Fisher's price Index Number from the following.

Commodity	Year 2011		Year 2013	
	Price	Qty	Price	Qty
A	20	8	40	6
B	50	10	60	5
C	40	15	50	10
D	20	20	20	15

- b) Eight contestants in a musical contest were ranked by two judges A & B in the following manner.

Sr. No.	1	2	3	4	5	6	7	8
Rank by Judge A:	7	6	2	4	5	3	1	8
Rank by Judge B:	5	4	6	3	8	2	1	7

Calculate Spearman's Rank correlation coefficient.

- c) Calculate Standard Deviation for the following data.

Marks:	0 - 20	20 - 40	40 - 60	60 - 80	80 - 100
Frequency:	5	12	32	40	11

- d) What is Index Number? Explain the problems in construction of Index Number.
- e) Calculate the S.D. and e.v. from the following.
14, 8, 11, 10, 13, 16, 5, 9, 12, 2.
- f) Calculate Range and coefficient of Range for the following data.
100, 24, 14, 105, 21, 35, 106.

Q7) Attempt any one of the following:

[10]

- a) Compute Karl Person's coefficient of correlation between income and expenditure from the following data.

Year:	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Daily Income	100	110	113	120	125	130	130	140
Daily Expenditure:	85	90	91	100	110	125	125	130

OR

b) i) Given the following data.

	Marks in Maths	Marks in English	
Mean	80	50	$r = -0.4$
S.D.	15	10	

Calculate the marks obtained in mathematics by a student who scored 60 marks in English.

ii) Explain in detail various Types of Index Numbers.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P 298

[4763]Ext. - 5

[Total No. of Pages : 7

F.Y.B. Com. (External)
COMPUTER CONCEPT AND APPLICATION
(Computer Fundamental)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory*
- 2) *Solve any five questions from Q.NO.2 to Q. No.8*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Four of the following:

[4 × 5 = 20]

- a) Explain Input and Output devices?
- b) What is Computer Network?
- c) Write short Note on HTML?
- d) Discuss the uses of spreadsheet?
- e) Explain the term - credit card and debit card.
- f) Define Internet? Explain uses of Internet.

Q2) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) What is the meaning of web designing.?
- b) Define the e-commerce? Explain types of e-commerce.
- c) What are the various types of electronic payment system?
- d) Draw and explain block diagram of computer system
- e) Explain the characteristics of computer.
- f) What are the different types of Tags in HTML?

P.T.O.

Q3) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain Term Digital signature and Digital certificate.
- b) Explain features of MS power point.
- c) How to create folder? Explain folder properties?.
- d) Define Viruses? Explain types of viruses
- e) What are ethical issues related to Internet?
- f) Explain types of web page

Q4) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) What are the various types of the file organization?
- b) How to add/remove programmes using control panel?
- c) Explain role of e-commerce in modern commercial world.
- d) Explain functions of operating system
- e) Define search engine.
- f) Write short note on - scanner and digitizer

Q5) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Define e - market? Explain disadvantages of e - market.
- b) Explain the Web Development process model
- c) Explain the term files and records

- d) What is cut and copy? Command in MS word?
- e) Explain types of computer memory.
- f) Explain any four parts of Computer Hardware.

Q6) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain the HTML document structure?
- b) Define electronic fund transfer?
- c) Explain any two computer network categories with appropriate diagram.
- d) Explain computer use in insurance and stock - broking
- e) Explain the use of computer system in following field.
  - i) Banking
  - ii) Accounting.
- f) Define Internet Security? Explain types of Internet Security

Q7) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain applications in windows
- b) Write down the tags use in HTML order list and unordered list creation.
- c) Explain free and open source software
- d) Explain different types of printers
- e) Explain secure electronic Transaction
- f) Explain objective of operating system

Q8) Attempt Any Four of the following:

[4 × 4 = 16]

- a) Explain framework of e-commerce
- b) Write short note on - e - Governance
- c) What do you mean by Data processing?
- d) Write short note on ' projector'
- e) Explain client/server technology.
- f) Define wireless network? Explain benefits of wireless network

Total No. of Questions : 8]

P 298

[4763]Ext. - 5
F.Y. B.Com. (External)
COMPUTER CONCEPT AND APPLICATION
(computer fundamental)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना : द्व 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 5 = 20]

- अ) Input आणि Output device स्पष्ट करा.
- ब) संगणकाचे जाले म्हणजे काय?
- क) HTML वर टिप लिहा.
- ड) Spreadsheet चे उपयोग सांगा.
- इ) Credit card आणि Debit card ह्यावर माहिती द्या.
- फ) Internet ची संज्ञा लिहा. Internet चे उपयोग सांगा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]

- अ) Web Designing म्हणजे काय?
- ब) E-commerce ची संज्ञा लिहा. E-commerce चे प्रकार सांगा.
- क) Electronic payment system चे विविध प्रकार सांगा.
- ड) Computer system चा Block Diagram (आकृती) काढा व स्पष्ट करा.
- इ) Computer (संगणक) चे गुणविशेष सांगा
- फ) HTML मधील विविध Tags कोणते?

- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]
- अ) Digital signature आणि Digital certificate ह्यासंबंधात माहिती लिहा.
  - ब) MS-power point ची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
  - क) Folder कसा तयार करतात? folder च्या properties लिहा.
  - ड) Viruses ची संज्ञा लिहा. Viruses चे प्रकार सांगा.
  - इ) Internet शी संबंधित ethical issues लिहा.
  - फ) Web page चे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]
- अ) File organisation चे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
  - ब) Control panel च्या मदतीने programmes कसे add/ remove करतात. ?
  - क) Modern (आधुनिक) commercial world (वाणिज्य जगात) मध्ये E-commerce ची भूमिका स्पष्ट करा.
  - ड) Operating system ची कार्ये सांगा.
  - इ) Search Engine ची संज्ञा लिहा.
  - फ) Scanner आणि Digitizer वर टिप लिहा.
- प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]
- अ) E-market ची संज्ञा लिहा. E-market चे तोटे लिहा.
  - ब) Web Development process model स्पष्ट करा.
  - क) Files आणि Records ह्याबद्दल माहिती लिहा.
  - ड) 'Cut' आणि 'copy' command म्हणजे काय?
  - इ) संगणक स्मरणिकेचे प्रकार सांगा.
  - फ) कोणतेही चार Computer Hardware चे भाग (Part) बदल माहिती लिहा.

- प्रश्न 6) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]
- अ) HTML चा आराखडा स्पष्ट करा.
  - ब) Electronic fund Transfer ची संज्ञा लिहा.
  - क) कोणतेही दोन संगणकीय जाळे प्रकार आकृतीसह स्पष्ट करा.
  - ड) Insurance आणि stock - broking मधील संगणकाचा वापर स्पष्ट करा.
  - इ) खालील क्षेत्रातील संगणकाचा वापर स्पष्ट करा.
    - i) Banking
    - ii) Accounting
  - फ) Internet security ची संज्ञा लिहा. तसेच त्याचे प्रकार सांगा.

- प्रश्न 7) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]
- अ) Windows ची applications स्पष्ट करा.
  - ब) HTML मध्ये order list आणि unorder list तयार करताना कोणते tags वापरतात स्पष्ट करा.
  - क) Free आणि open source software स्पष्टीकरण लिहा.
  - ड) Printers चे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
  - इ) Secure Electronic Transaction स्पष्ट करा.
  - फ) Operating system ची उद्दीष्टे (objective) स्पष्ट करा.

- प्रश्न 8) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा: [4 × 4 = 16]
- अ) E-commerce ची framework (आराखडा) स्पष्ट करा.
  - ब) E-Governance वर टिप लिहा.
  - क) Data processing म्हणजे काय ?
  - ड) "Projector" वर टिप लिहा.
  - इ) Client/server Technology स्पष्ट करा.
  - फ) Wireless Network ची संज्ञा लिहा तसेच त्याचे फायदे लिहा.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P299

[4763]Ext. - 7

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.Com. (External)
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 compulsory.*
- 2) *Attempt any Five from Qu. No. 2 to 8.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 4) *Use of map stencils is allowed.*

Q1) Answer the following upto 20 words each (Any Ten):

[20]

- i) What is Cultural Environment?
- ii) What is meant by Commercial Geography?
- iii) What is meant by Resources?
- iv) State Any Two names of Tree in Coniferous Forest.
- v) State Any Two names of Crops in Plantation Agriculture.
- vi) State Any Two names of Secondary Economic Activities.
- vii) Write Any Two disadvantages of Over Population.
- viii) Mention Any Two Industrial Regions in India.
- ix) State Any Two advantages of Air Transportation.
- x) What is Tourism?
- xi) State Any Two types of Engineering Industries.
- xii) What is Agro - Tourism?
- xiii) Define Trade.

Q2) Explain the Nature and Scope of Commercial Geography.

[16]

Q3) Explain the various approaches to study of Commercial Geography.

[16]

Q4) Explain the Monsoon Forest and their characteristics, distribution and importance.

[16]

P.T.O.

- Q5)* Explain the significance of Agriculture in Indian Economy. [16]
- Q6)* Explain the factors affecting Industrial Location. [16]
- Q7)* Compare the various modes of transportation. [16]
- Q8)* Give an account of Geographical factors influencing Tourism. [16]

Total No. of Questions : 8]

P299

[4763]Ext. - 7
F.Y. B.Com. (External)
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना : 1) प्रश्न क्रं.1 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रं 2 ते 8 मधून कोणतेही पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दात उत्तरे लिहा.(कोणतेही दहा)

[20]

- i) सांस्कृतिक पर्यावरण म्हणजे काय?
- ii) व्यापारी भूगोल म्हणजे काय?
- iii) साधनसंपदा म्हणजे काय?
- iv) सुचिपणी अरण्यातील कोणत्याही दोन वृक्षांची नावे सांगा.
- v) मळयाच्या शेतीतील कोणत्याही दोन पिकांची नावे सांगा.
- vi) द्वितीय श्रेणीच्या कोणत्याही दोन आर्थिक व्यावसायांची नावे लिहा.
- vii) अतिरिक्त लोकसंस्थेचे कोणतेही दोन तोटे लिहा
- viii) भारतातील कोणत्याही दोन औद्योगिक प्रदेशांची नावे लिहा.
- ix) हवाई वाहतूकीचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
- x) पर्यटन म्हणजे काय?
- xi) अभियांत्रिकी उद्योगाचे कोणतेही दोन प्रकारांची नावे लिहा.
- xii) कृषि - पर्यटन म्हणजे काय?
- xiii) व्यापाराची व्याख्या लिहा?

प्रश्न 2) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

[16]

प्रश्न 3) व्यापारी भूगोलाच्या विविध अभ्यास पध्दती स्पष्ट करा.

[16]

- प्रश्न 4) मान्सून अरण्याचे वैशिष्ट्ये, वितरण आणि महत्त्व स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीचे महत्त्व स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 7) वाहतूकीच्या विविध मार्गांची तुलना करा. [16]
- प्रश्न 8) पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटकांचा वृत्तांत द्या. [16]

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

P300

[4763]Ext. - 8

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.Com. (External)
CO- OPERATION
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory.*
- 2) *Solve any five questions from the remaining questions.*

Q1) Explain the principles of co-operation adopted by International cooperative Alliance in 1994. **[20]**

Q2) Explain the different stages of progress of cooperative Movement in India during pre-independence period. **[16]**

Q3) Explain the report of Dr. Gorewala committee. **[16]**

Q4) Explain the contribution of Padmashri Vaikunthbai Mehta in co-operative movement. **[16]**

Q5) Explain the Meaning and scope of cooperation. **[16]**

Q6) Explain the Future Trends of Indian cooperative movement. **[16]**

Q7) Explain the Role of central Government in Indian co-operative movement. **[16]**

Q8) Evaluate cooperative Education and Training programme in India. **[16]**

Q9) State the Types of Rural and urban co-operative societies. **[16]**

P.T.O.

Total No. of Questions : 9]

P300

[4763]Ext. - 8
F.Y. B.Com. (External)

सहकार
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :ह 1) प्रश्न क्र.1 सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्न क्र.2 ते 9 पैकी कोणतेही पाच सोडवा.

-
-
- प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघाची 1994 ची सहकारी तत्वे स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील भारतातील सहकाराच्या विकासाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) डॉ गोरवाला समितीचा अहवाल स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) पद्मश्री डॉ वेंकूठभाई मेहता यांचे सहकार चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) सहकाराचा अर्थ स्पष्ट करून सहकाराची व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) भारतातील सहकारी चळवळीचे भविष्यकाळातील प्रवाह स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 7) सहकारी चळवळीच्या विकासातील केन्द्र सरकारची भूमिका स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 8) भारतातील सहकारी शिक्षण व प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे मुल्यमापन करा. [16]
- प्रश्न 9) ग्रामीण आणि शहरी सहकारी संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P301

[4763]Ext. - 9

[Total No. of Pages : 4

F.Y.B.Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten):

[20]

- a) What do you mean by strategic threats?
- b) Define Logistics.
- c) Define intelligence.
- d) What do you mean by integrated Defence?
- e) Write any two functions of Indian Navy.
- f) What do you mean by Artillery?
- g) Define Sea- power.
- h) Define insurgency.
- i) What do you mean by Budgetary perspectives?
- j) What do you mean by Art of military leadership?
- k) Write any two objectives of Territorial Army?
- l) Define military power.
- m) Write any two functions of signal corps.

Q2) Answer in 100 words each (any two):

[20]

- a) Explain limitations of Air-Power
- b) Discuss functions of Home Guard
- c) Describe functions of Army Medical corps

P.T.O.

Q3) Answer in 300 words each (any Four):

[60]

- a) Discuss Role of Indian Navy during peace time economy.
- b) Discuss power of president in relation to the Armed forces.
- c) Explain in details development of the army after independence.
- d) Discuss relations between parliament and armed forces.
- e) Explain role of national Security Council in India's national security.
- f) Describe role of intelligence during war.

Total No. of Questions : 3]

P301

[4763]Ext. - 9

F.Y.B.Com. (External)

**डिफेन्स बजेटिंग फायनान्स अँड मॅनेजमेन्ट
डिफेन्स ऑर्गनायजेशन अँड मॅनेजमेन्ट इन इन्डीया
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास.]

[एकूण गुण : 100

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 20 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) सामरिक धोके म्हणजे काय?
- ii) “पुरवठाव्यवस्था” व्याख्या द्या.
- iii) “इन्टीलीजन्स” व्याख्या द्या.
- iv) इन्टीग्रेटेडडिफेन्स म्हणजे काय?
- v) भारतीय नौदलाचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
- vi) आर्टलरी म्हणजे काय?
- vii) “सागरी” सामर्थ्य व्याख्या द्या.
- viii) “विप्लववाद” व्याख्या द्या.
- ix) बजेटरी प्रसपेक्टीव म्हणजे काय?
- x) लष्करी नेतृत्वाची कला म्हणजे काय?
- xi) प्रादेशिक सेनेचे कोणतेही दोन उद्दिष्टे लिहा.
- xii) “लष्करी सामर्थ्य” व्याख्या द्या.
- xiii) सिग्नल क्राप्सचे कोणतेही दोन कार्ये नमुद करा.

- प्रश्न 2) 100 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [20]
- i) हवाई दलाच्या सामर्थ्याच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
  - ii) गृहरक्षक दलाच्या कार्याबाबत चर्चा करा.
  - iii) आर्मी मेडिकल क्रॉप्सची कार्ये-वर्णन करा.

- प्रश्न 3) 300 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही चार) [60]
- i) शांतताकालीन अर्थव्यवस्थेतील भारतीय नौदलाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
  - ii) सशस्त्र सेनादलाच्या संदर्भातील राष्ट्रपतीच्या आधिकाराविषयी चर्चा करा.
  - iii) स्वातंत्र्यानंतर स्थलसेनेचा झालेला विकास सविस्तर स्पष्ट करा.
  - iv) सशस्त्र सेनादले आणि संसद यातील संबंधाबाबत चर्चा करा.
  - v) भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेतील राष्ट्रीय सुरक्षा मंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.
  - vi) युद्धकाळातील इन्टेलीजन्सच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

